

Meduolių kepėjas

- Milka, paskubėk, nes nespėsiu!

Išgirdau, kaip mama šaukia iš lauko. Pradėjo švisti - turgaus aikštėje turėjo prasidėti mugė. Tai buvo kasmetinis renginys, kuriame galėjau sutikti daugumą savo draugų, su kuriais bėgiodavau po nušienautus laukus arba rinkdavau pievose gėles ir iš jų pindavau girliandas. Dar prieš kelerius metus tai darydavome kiekvieną dieną. Kiekvienas iš mūsų turime daug brolių ir seserų, todėl darbai pasiskirstydavo taip, kad turėdavome laiko pailsėti gamtoje. Deja, kai kurie iš mūsų būrio išvyko dirbti į miestą arba į Toronto armiją, todėl visų pareigos ūkyje padidėjo. Aš esu jauniausias iš septynių brolių ir seserų, o Raslavas - vyriausias, todėl su mama likome kaime. Vienas iš mūsų brolių mokosi tapti vienuoliu toli nuo namų - toks buvo jo likimas. Tikime, kad jo paaukojimas Bažnyčiai atneš šeimai sėkmę ir vaisingumą - toks paprotys mūsų apylinkėse gyvuoja jau šimtmečius. Likusieji broliai ir seserys buvo pasamdyti dirbti mieste arba kituose ūkiuose. Taip gyveno kiekviena šios vietovės šeima.

Torūnė buvo gyvenimo centras čia, Pomeranijoje. Be kasmetinės mugės, čia nuolat buvo įsikūrę įvairūs prekybininkai. Mes ir kiti laukuose dirbantys žmonės tiekėme jiems prekes, kurias mainydavome į reikalingus daiktus. Be to, buvo galima apsilankyti miestelio bažnyčioje ir pažiūrėti vaidinimus, kuriuos statė aktorių trupės. Neslėpsiu, kad kaskart nekantriai laukdavau sekmadienio - mišių ir spektaklių dienos. Tai buvo malonus atokvėpis nuo sunkaus darbo laukuose ir su gyvuliais.

Dinamišką Torunės vystymąsi užtikrino Hanzos sąjunga. Kai buvau jaunesnis, Raslavas man aiškino jos veiklą. Jis net parodė man žemėlapi, kuris per vieną iš mugių kabojo turgaus aikštėje. Jame vyravo mėlynos spalvos - jos simbolizavo Baltijos jūrą, skiriančią Lenkiją nuo Švedijos ir Danijos. Raudoni kryželiai žymėjo miestus, kurie priklausė bendruomenei. Tiesa, niekada nebuvo buvęs užsienyje, bet stebėdamas lankytojus iš tolimų kraštų, mugėje demonstruojančius savo prekes, galėjau daug sužinoti apie jų kilmės šalį. Kiekvienas iš prekeivių pardavinėjo kažką skirtingo - pakrančių prekeiviai atsivežė žvejybos ir navigacijos vandenyse priemonių, kiti vežė augalų, kurių šioje vietovėje neįmanoma rasti. Jie taip pat kalbėjo skirtingomis kalbomis, daugeliui nesuprantamomis, tačiau gestais ir veido išraiškomis susikalbėti su jais nebuvo sunku.

Pasiėmiau krepšį su vilnonių siūlų ritėmis ir prisijungiau prie moters, kuri jau laukė ant išminto tako.

- Raslavas ten bus? - paklausiau, pasidėjusi prekes ant klubo.

- Jis sėdi prie vartų mūsų pusėje. Nebent tie iš miško vėl bastosi, - sumurmėjo ji. Prieš kelias savaites kilo muštynės, nes vienas miško kirtėjas padegė dalį miško. Neaišku, ar tai buvo tyčia, ar ne, bet kai kuriems žmonėms tai buvo puiki dingstis muštynėms, kurias sargybiniai turėjo sušvelninti. - Ar matėte, ką jie jam padarė? Iš jo ausies išlindo gabalėlis! Jis būtų vos nepraradęs galvos dėl medžio gabalo. Kai tik juos pagaus....

- Mama, - greitai pertraukiau, kad apsaugočiau save ir praeivius nuo blevyzgojimo. Atsakydama ji tik išleido atodūsj. Pasiruošimas kasmetinei mugei, kurioje visi pristatė savo geriausius gaminius, kaustė nervus. Erdvi Torunės turgaus aikštė ir nuo jos atsišakančios gatvės buvo prekybos centras. Jau po kelių dienų jos prisipildydavo užsieniečių iš tolimų kraštų. Be paliovos darydavosi taip ankšta, kad nuvesti ožką prie prekystalio būdavo beveik neįmanoma. Gyvuliai nebendradarbiavo - juos atbaidydavo daužomi, spardomi, šaukiami žmonės arba laisvai bėgiojantys šunys, ieškantys maisto likučių.

Motina skaičiavo dienas, kol triukšmingas renginys baigsis. Ji vaikščiojo nepatenkinta, tarsi ją būtų užgriuvęs būrys žąsų. Ir kaip ji skundėsi! Tai buvo triukšmas, tai kažkas nuvertė rugių dubenėlį ir geri grūdai nukeliavo į kanalizaciją.

Priėjęs prie prekystalio ir ant ąžuolinio stalo pasidėjęs siuvimo medžiagas, pasukau Raslavo link.

- Jie iš tikrųjų tave persekiojo... - Pasiėmiau lininio audeklo atraižą ir nušluostiau jau išdžiūvusį kraują nuo brolio galvos šono.

- Niekio tokio, svarbu, kad jie nustojo stumdytis tarpusavyje. Kol kas, - atsakė jis su lengva skausmo grimasa. Raslavas, kadangi buvo vyriausias iš mano brolių ir seserų ir jam pavyko daug ką išgyventi, parodė didžiausią išmintį. Jis retai rodydavo silpnumą. Nenuostabu - jis buvo daugiau nei galva už mane aukštesnis, o darbas sargybinių privertė jį priaugti raumenų, ištiesėti ir išmokti savigynos. Be to, per jo skruostą driekėsi randas - tai buvo vieno iš barnių, kilusių per naktinį sargybinių būdelės, kurioje buvo laikomi ginklai, užpuolimą, rezultatas. Raslavo išvaizda galėjo sukelti tam tikrą susirūpinimą.

Mūsų dėmesį patraukė prie motinos bėgantis vyras. Jo kvėpavimas buvo nervingas ir padrikas, o ant darbinio chalato, paprastai dėvimo lauko darbams, buvo matyti kovos žymės. Pažinojau jį iš matymo; jis buvo gerokai į metus ir turėjo būrį vaikų, kurie kartais pagrobdavo į netoliese esantį malūną vežamus grūdus ir jais lesindavo vištas. Jo akys buvo plačiai atmerktos, o žingsnis netvirtas, drebantis.

- Bandymai. Greitai! - Jis iškvėpė atsirėmęs rankomis į kelius.

- Bet kas gi atsitiko? Kas sužeistas? - Mama bandė ką nors išsiaiškinti, bet valstietis nebuvo linkęs pasakoti iš pažiūros dramatiškos situacijos detalių. Akies kraštelio pastebėjau, kad Raslavas skubiai lipa ant žirgo. Jis ištiesė ranką link vyro, rodydamas pagalbos gestą.

- Aš tave pavėžėsiu, taip bus greičiau, - pasakė brolis, ir po akimirkos buvo girdėti tik kanopų kaukšėjimas į Torunės gatvės išklojantį grindinį. Su mama apsikeitėme susirūpinusiais žvilgsniais. Mūsų apylinkės buvo gana ramios - kai buvome vaikai, grįždavome sutemus. Tiesa, pernelyg toli nenuklysdavome, bet tamsa laukuose buvo tiesiog egiptietiška. Didžiausią pavojų kėlė laukiniai gyvūnai: šernai, lapės ir vilkai, bet jie neišlisdavo vidury baltos dienos. Vis intensyviau ėmiau svarstyti, kas nutiko šiam nelaimingam žmogui. Atsakymo ilgai laukti nereikėjo.

Vykdydamas motinos nurodymus, įėjau pro vartus, kuriuos anksčiau paliko vyrai. Nepaisant akinančios saulės, kuri lėtai tolsta nuo zenito, galėjau pamatyti, kaip mano brolis galop žirgu atjojo link manęs. Žirgas pakraipė galvą, o jo kaštoninis kailis blizgėjo nuo prakaito. Rugpjūčio lašas erzino ir jį.

Raslavas nušoko nuo žirgo, tada rezignuodamas pažvelgė į mane.

- Niekio panašaus dar nebuvau matęs. - Jis sumirksėjo ir uždėjo ranką ant gyvulio kaklo. -

Paprastai juokdavausi iš tokių pasakojimų apie raganavimą ar kitokius marazmus, bet šitas...

Žaizda iš pažiūros panaši į kirčio pjūvį, bet likusios žymės mano akiai labiau priminė nudegimus, suprantį?

- Ar nesiruošiate kviesti mediko? Jis galbūt galės pasakyti daugiau.

- Kaip tik ketinau eiti jo link, bet nežinau, ar dėl mugės jis ryžtųsi ieškoti taip toli už miesto. -

Linktelėjau galva ir atsitraukiau į šalį, kad jis su žirgu galėtų praeiti pro vartus.

Grįždamas prie stalo, kur su mama prekiauvome žemvaldžio - mūsų darbdavio - vardu, išgirdau pakeltą moters balsą. Po akimirkos ją atpažinau - tai buvo Wojslawo motina. Ji stovėjo verkdamas viduryje turgaus, o smalsūs žmonės sustojo paklausti jos liūdesio priežasties.

- Mano sūnų nusiaubė kažkoks velnias, kas žino, ar jis išgyvens! O medikas reikalauja tik pinigų! Šiuose žmonėse nėra gailestingumo... - verkė ji, raunantis plaukus nuo galvos. Iš minios pasipylė klausimai, kur, kaip ir kada tai įvyko. Moteris negalėjo atsakyti nė į vieną iš jų.

Raslavas atsiskyrė nuo žiūrovų grupės, tada ranka palaikė nukentėjusiosios motiną. Pastebėjau, kad jis ėmė kažką sakyti jai į ausį. Greitai žvilgtelėjęs į mano pusę, nusprendžiau, kad jis kalbėjo apie apsilankymą pas jos sūnų. Po akimirkos moterį jau globojo pagyvenusi valstietė, o mano brolis su mediku ant kito šerno žirgo galop pajudėjo link išvažiavimo iš miestelio.

Kitą dieną, kai mugės vietoje liko tik tušti stalai, papasakojau mamai visą situaciją.

- Nesistebiu, kad galiausiai jį kažkas užklupo. Jis visada mėgo ką nors apginkluoti arba supykdyti kokią nors merginą. Ar pameni, kaip kartą žiemą jis įmetė Raslavą į ežerą? Ledas po juo įlūžo, ir

mes vos jį išgelbėjome! Tada žolininkė davė mums šildančio tepalo, ir šaltis praėjo. Ar buvote pas ją su šiuo atveju? - Paklausė ji, ištraukusi iš audinio gabalėlio kvietinės duonos gabalėlį ir padėjusi dvi medines lėkštes.

- Brolis atvedė žiniuonį, bet be užmokesčio jis nieko nesakė, tik primerkė akis kaip auksines monetas, išėjo ir liepė išvėdinti kambarį. - Atsisveikindamas atsakiau - pasakysiu Raslavui, kad nueitų pas ją.

- Geriau eik tu. Jai visada geriau sekėsi kalbėtis su merginomis. - Atsakydamas šiek tiek kilstelėjau antakius. Išeidamas iš vėsios kameros pajutau karšto oro bangą. Buvo vasaros vidurys, grūdai laukuose buvo tapę auksiniai, o lauko gėlės - aguonos ir rugiagėlės - žvilgėjo tarp javų. Pasirinkau kelią, vedantį palei neriją, kurioje, kiek save atsimenu, dirbo mano šeima. Tačiau kažkas patraukė mano dėmesį.

- Ei, tu ten! Nueikite nuo to lauko ino vieną kartą! - Išgirdau šauksmą, sklindantį iš miško pakraščio, ir kiek išsigandęs priėjau prie iš pradžių nepažįstamo valstiečio. Nereikėjo nieko sakyti, iš mano veido išraiškos jis turėjo pastebėti, kad nelabai suprantu, kas vyksta. Po kurio laiko jame atpažinau savo motinos brolių.

- Meridianas tave suvalgė. Tą patį, kuris vos nenužudė Wojślawo su sirena.

- Meridianas?

- Na, mergina skudurais, šturpi kaip pragaras. Tu jaunas, todėl dar nežinai, bet šiuose laukuose klaidžioja ne tik šernai. Pasilik miške, kol atvės. Turime vandens, jei.... - Vyras plačiai atmerkė akis, nukreipdamas žvilgsnį į tolimoje esantį lauką. Atsisukęs iškart patikėjau jo žodžiais.

Virš suartos žemės kyšojo mergina, bet jos figūra labiau priminė pliką žmogaus skeletą. Ji vilkėjo nutrintą, purviną tuniką, o jos plaukai priminė dulkių debesį - susipynę ir besisukantys aplink galvą. Vietomis tarp susipynusių plaukų knibždėjo pelės ir vorai, o nosį pasiekė puvimo kvapas.

Merdėjimo vaizdas mane išgąsdino, pajutau stingdantį šaltį - nepaisant to, kad iš dangaus degė saulė. Po akimirkos nusikvatojau ir pažvelgiau į šalia tupinčią valstietę.

- Kaip jos atsikratyti? Juk ji ketina išpjauti pusę kaimo, kol lauko darbai bus baigti!

- Tai jau ne pirmą tokia bėda šioje apylinkėje. Prieš gerą dešimtmetį čia irgi buvo viena. - Teta parodė į aplink suartą žemę skraidantį merdintį. - Jį nuleidęs nelaimėlis, priešingai nei Wojślawas, neišgyveno po užpuolimo. Žuvusiojo šeimai buvo patarta pastatyti jai paminklą.

- Ir atšokti jos mėgstamą karštą. Pamenate, kai visa komuna miške ieškojo uogų? - pridūrė dėdė, o jo žmona į klausimą atsakė kikenimu.

Klausydamasis šalia sėdinčių valstiečių pokalbio, stebėjau, kaip laukuose mėtosi baisūs padaras. Įdomu tai, kad jam nerūpėjo pakenkti gyvuliams - galvijams, pririštiems prie plūgų, ir paukščiams, kramtantiems sultingą sėklų vidurį iš kietų lukštų. Meridianas į juos net trumpai nežvilgtelėjo, o tik žvalgėsi aplinkui ieškodamas žmogaus, su kuriuo, tikėtina, būtų elgėsis kaip su Vojslovu.

Apėjome lauką su kopūstiene ir išsiskyrėme, įėję į savo vėsius medinius namelius. Motina kaip tik ruošė popietinį valgį, maišė košę ir į ją įpylė šiek tiek ožkos pieno.

- Kur taip ilgai buvai, Milka?

- Aš ją mačiau... Tą, kuri išžudė Wojślawą, - atsakiau, atsisėdau ant medinės taburetės, mama paleido šaukštą iš rankų. - Ji vaikštinėjo po lauką pas kaimynus, bet manęs nematė! Mes su dėde ir teta pasislėpėme giraitėje.

- Rytoj neikite vieni toliau nei už rūmų. - Ji pažvelgė į mane taip griežtai, kad aš susiraukiau. - Tu taip nerizikuosi.

- Bet mama! Manau, kad žinau, kaip ją iš čia ištraukti!

- Yra kitų žmonių, kurie gali ją pasirūpinti, - ji griežtai nusišypsojo ir grįžo prie valgio ruošimo, po kelių minučių su trenksmu padėjo ant stalo medinį indą su garuojančiu maistu.

Raslavas stojo mano pusėn, o tai jam pelnė didelę motinos pagarbą. Tačiau jis buvo vyresnis už mane ir dirbo sargybose, todėl žinojo, kaip apsiginti. Taip pat ir pabėgti, jei prireiktų.

- Šiandien susitiksiu su Wojślawu, paklausiu, kas patiko jo mylimajai ir kodėl ji tapo tokia svajone.

- Ačiū, broli. Mama neatitraukia nuo manęs akių, esu prisirišęs. - Sudėjau rankas taip, tarsi jos būtų surištos nematoma pančiais, ir mano veide atsirado nepasitenkinimo grimasa. Raslavas susiraukė ir papurtė man plaukus.

- Pasakysiu tau viską, ką jis pasakys, mažoji sesute.

Netrukus jis užsėdo ant žirgo ir lėtu palyda išjojo iš rūmų, o aš su motina nuėjau prie mūsų prekystalio mugėje. Triukšminga, perpildyta ir dūšėlė - juk buvo vasaros vidurys, artėjo derliaus nuėmimas.

Tą dieną pardavėme gana daug - kelias vilnionių siūlų rites, šviežios ir traškos duonos kepalus ir lininio audinio paklodes. Mūsų krašto valdovas - turtingas ir garbingas riteris, apsirengęs tunika su dideliu herbu ant nugaros. Piešinyje buvo pavaizduotas Torunės herbas - angelas, rankoje laikantis auksinį raktą. Ponas pasiėmė mūsų ankstesnes pajamas ir paliko mums tiek, kad galėtume nusipirkti melžiamą karvę. Tai atvėrė daug galimybių - mūsų ožka duoda pieno, bet nedaug. Be to, galvijai traukia plūgus, o tai neabejotinai atims iš mūsų darbą laukuose.

Oras tarp manęs ir mamos buvo sunkus - ji man duodavo tik sausus nurodymus, daugiau nieko. Vakare tylėdami grįžome namo. Neilgai trukus grįžo mano brolis, puikiai suspėjęs į vakarienę. Mums valgant jis stumtelėjo mano blauzdą po stalą, duodamas ženklą, kad nori su manimi pasikalbėti. Sutinkamai pažvelgiau į jį ir įsitikinau, kad mama žiūri į savo dubenį.

- Milka, paklausk. Šiek tiek išsiaiškinau ir manau, kad esame arti to, kad išvytume šią raganą. - Sėdėjome ant žolės kambario šone, žvelgdami į laukus ir Torunės mūrus. - Ši mergaitė kepė meduolius, todėl, žinoma, jai patiko. Ji gyveno turgaus rajone su tėvu ir keliomis seserimis. O dėl jos mirties... Wojslawas sakė, kad likus kelioms dienoms iki vestuvių ji labai susirgo - tikriausiai kažkuo apsinuodijo. Jis sakė, kad ji tikriausiai sumaišė augalus.

- Ar manote, kad jis neturėjo jokio ryšio su jos mirtimi?

- Nesusimąčiau, bet, matyt, jis kreipėsi į žolininką. Ji davė mergaitei priešnuodį, bet buvo per vėlu.

- Taigi reikia klausti močiutės, - atsakiau. „Senute“ visi vadino žolininkę. Ji buvo pagyvenusi moteris, paslapti ir mažai kalbėjo. Nemanau, kad kas nors kada nors buvo matęs ją įžengusią į miestą. Ji visą dieną vaikščiojo po miškus ir pievas, rinko augalus ar paukščių plunksnas. Dauguma valstiečių naudojo jos paslaugomis - jos buvo ne ką pigesnės už miesto mediko siūlomas, o dažnai ir veiksmingesnės.

Mama atleido užtvartą - jau galėjau eiti, kur noriu ir kada noriu. Taigi Raslavas ir aš nuėjome į močiutės namus. Jos namelis buvo netoli mūsų, bet pasislėpęs tarp medžių miško pakraštyje. Ten vedė apaugęs keliukas, pro jį nevaikščiojo jokie gyvuliai, todėl žemė nebuvo sutankinta kaip ganyklose. Po kojomis jautėme minkštą žolę; atrodė, lyg vaikščiočiau samanomis. Skirtingai nei brolis, aš neturėjau savo batų, visą laiką vaikščiojau basas. Tik žiemą su mama pasidarydavome batų dėžutę, kad sušiltume savo kūnus.

- Ar esi viduje? - Raslavas trenkė į medinės duris, kurios nuo jo rankos spaudimo girgždėjo ant vyrių. Kai buvome maži, vyresni draugai mus gąsdindavo, kad vos tik priartėsime prie tų pačių durų, močiutė griebtų mus už apykaklės, įvilks į vidų ir niekada neišleis. Žinoma, tai buvo visiškos pasakos - senelė niekada niekam nepakenkdavo, o jei prireikdavo, sužeistuosius gelbėdavo savo eliksyrais.

Ji neatsiliepė, bet abu girdėjome, kaip ji padėjo daiktus ir nuėjo prie durų. Ji pravėrė jas ir pažvelgė į mus.

- Ko jums reikia?

- Atėjome pasikalbėti, - tyliai atsakė Raslavas, nusišypsojo ir ranka palietė duris, kad atsidarytų plačiau.

- Hm...

Žolininkė nuėjo tolyn į salės gilumą, rodydama mums, kad įeitume iš paskos. Ji pastatė ant ugnies

puodą su vandeniu.

- Žinome, kad Wojslovas kviesdavosi šią moterį, kai jo mylimoji sirgdavo. Tačiau jos išgelbėti nepavyko. Ar gali būti, kad jis specialiai per vėlai šaukėsi pagalbos?

- Jūs labai gerai skaitote žmones, mano vaikai. - Moteris pasilenkė prie didelio stalo, ant kurio buvo išdėliotos džiovintų žolelių puokštės. - Kai atėjau su vaistais, jie jau buvo beverčiai. Turėtų įvykti stebuklas, kad ji pasveiktų. Vargšė mergaitė... Mūsų apylinkėse nėra augalų, sukeliančių tokius apsinuodijimo simptomus.

- Vadinas... jis kažkur įsigijo nuodų? Tik dėl ko?

- Jos mirtis nebuvo atsitiktinė, ji mirė iškart po vestuvių. Wojslawas jau buvo įsigijęs kraitį, tad turėjo iš ko gyventi....

Mes su broliu pažvelgėme vienas į kitą. Jis papurtė galvą ir nuleido žvilgsnį į grindis. Wojslawas buvo Raslavo amžiaus. Galbūt jie ir nebuvo artimi, bet jis visada buvo brolio vaikystės fone.

Praeidami vienas pro kitą jie visada pasisveikindavo. O dabar... Wojslawas pasirodė esąs žudikas. Ir vis dar godus pinigams.

Tą naktį negalėjau užmigti. Kėliausi nuo šono ant šono ir visą laiką galvojau apie tai, ką sužinojau apie Wojslawą. Galva krėtė man visokius pokštus - vos tik pavykdavo užmigti, sapnuodavau absurdiškus košmarus. Pabudęs žiūrėdavau pro langą ir galvodavau, kad matau jį su peiliu ar nuodų buteliuku. Raslavas budėjo naktį. Prie kitos kameros sienos miegojo mano motina, tolygiai kvėpavo ir gulėjo nejudėdama. Kiekvienas iš lauko sklindantis garsas sukeldavo man šurpuliukus. Pradėjau domėtis žmogžudystės priežastimi. Ar tai buvo tik dėl pinigų? Galbūt būsimoji Wojslawo žmona sužinojo kažką, ko neturėjo sužinoti?

Mugė artėjo į pabaigą - mums beliko tik surinkti neparduotas prekes, sutvarkyti ir gražinti pajamas žemės savininkui. Mes su mama baigėme iki pietų, o brolis padėjo mums sunešti stalą.

- Tu esi rūpestingas žmogus. Kas tau šauna į galvą, Milka? - Mama uždėjo ranką man ant peties. Ji žiūrėjo į mane susirūpinusi; negalėjau jai pasakyti tiesos. Nebūčiau galėjusi vėl išvykti iš namelio. Supratau mamą - ji darė tai, kas saugu, kai aš turėjau daryti tai, kas teisinga. Išvaryti meridianą ir priversti Wojslavą gailėtis dėl savo veiksmų.

- Galvoju apie kitų metų mugę. Daug kas pasikeis, nes turėsime savo karvę. - Nusišypsojau ir švelniai apkabinau mamą. - Dabar kuriam laikui nuvažiuosiu pas Raslavą.

Ji atsakė linktelėdama galva ir praleido mane pro rūmų duris. Greitai judėjau miško pakraščiu - nenorėjau rizikuoti susidurti su merdinčiuoju.

Priėjau prie brolio, kuris stovėjo prie vakarinių Torunės vartų.

- Einu aplankyti nužudytosios šeimos.

- Dabar? - Jis pažvelgė į dangų norėdamas patikrinti saulės padėtį. - Tokiu atveju turėsi susitvarkyti pats, - nusikeikiau.

- Galbūt tai dar geriau. Neįsižeisk, bet merginą geriausiai supranta kita mergina, - atsakiau ir mirktelėjau jam. Pasitaisiau plaukus, surištus džiuoto virvele į pynę, ir susiėmiau už sijono medžiagos, kad nenukrisčiau ant per ilgus medžiagos. Tai buvo vienas iš drabužių, kuriais dalinausi su mama, bet jis man nelabai tiko - turėjau būti atsargi, kad nesuslapčiau audinio. Neilgai trukus pasibeldžiau į namo, įsprausto tarp kitų miesto centre, duris. Jas man atidarė maždaug aštuonerių metų mergaitė ir tuoj pat pašaukė savo seserį.

- Kas čia? - Mergaitė nepasitikinčiai pažvelgė į mane, susikėlė rankas ant krūtinės.

- Wojslawas turėjo būti tavo svainis?

- Taip, deja. Gerai, kad jis gavo smūgį į... galvą. - Mergina išsišiepė. Iškart pastebėjau, kad ją purto stiprios emocijos. - Atleiskite už nemandagumą, įeikite. Ar norėtumėte išgerti? - Atsakė ji, ranka rodydama namo interjerą.

- Taip, ačiū. Augustas gali būti tikras vargas. - Kartu atsisėdome prie medinio stalo, kartu su pintinėmis šiek tiek fermentuotų aronijų sulčių. - Ar žinai ką nors daugiau?

- Šis aroganas buvo tik už pinigų, o mano sesuo buvo per daug įsimylėjusi, kad tai pamatytų. Galiausiai tėvas pasidomėjo, kur dingo jo brangenybės - jis atkirto Wojslawui pragyvenimo šaltinį, ir šis įsiuto.

- Kai jiedu susituokė, turtas atiteko jam. - Baigiau dėl merginos. - Atsiprašau, kad klausiu, bet... Ar matėte kūną? Kaip ji mirė?

- U- kažką trenkė pakaušiu, - jos balsas ėmė trūkčioti, o akyse pasirodė ašaros.

Liudijimai ėmė prieštarauti vienas kitam. Ar ji mirė apsinuodijusi, ar nukritusi? Žolininkas neminėjo jokių išorinių sužalojimų, taigi tai reiškė, kad ne žaizda pakaušyje negalėjo atsirasti prieš jai mirštant. Wojslawas manė, kad Babka nepasakys nė žodžio, o paskui nusprendė, kad atsitiktinis apsinuodijimas - pernelyg įtartina versija? Taip išeina. Tikriausiai jis buvo per daug apakintas merginos pinigų, kad viską tinkamai suplanuotų.

Mergina pastebėjo mano susimąstymą. Ji nusišluostė ašaras ir mostelėjo ranka man prieš veidą.

- Ak, atleisk man. Norėčiau kaip nors palengvinti tavo kančias. - Aš jai raminau nusišypsojau. - Žinau, kad mes nepažįstame viena kitos ir galbūt man apskritai nereikėjo čia ateiti, bet norėčiau, kad tu ką nors žinotum. Wojslawas nunuodijo tavo seserį. Pasikalbėjau su močiute, ta, kuri stovėjo miško pakraštyje.

- Spėjau, kad tai nebuvo nelaimingas atsitikimas. Tiesiog... nenorėjau tikėti, kad tai buvo jo kaltė.

- Supratau. - Atsistoju ir išsitiesiau. - Klausyk, jei surinksime grupę žmonių ir įrodymų, turėsime pagrindo jį išvaryti iš čia. Ir suteikti paguodą tavo sesers sielai. Ką ji labiausiai mėgo valgyti?

- Ak, na, taip. - Mergina taip pat atsistojo, tada nuėjo į gretimą kambarį. Grįžo su pintiniu krepšeliu stačiakampių formos meduolių su užapvalintais kampais ir įdubimais šonuose - tradiciniais Torūnės katarėlėmis. - Prašau, norėjau ją su jais palaidoti, bet....

- Nuoširdžiausias ačiū! - Plačiai nusišypsojau žiūrėdama į sausainius. - Aušros rytoj paliksime meduolius lauke ir lauksime, anot žolininkės, tavo sesuo turėtų priimti šį gestą, kai patekės saulė. Tada ji išnyks.

Mergaitė linktelėjo galva, užsidėjo nosinaitę ant veido ir vėl ėmė verkti. Mano akys taip pat prisipildė ašarų. Padėjau krepšį, tada atsargiai apkabinau ją.

Kitą dieną susirinkome miško pakraštyje. Mirusiojo šeima, žolininkė, Raslavas, mano mama ir aš. Atsinešėme reikalingus daiktus - krepšį meduolių ir vestuvinį žiedą. Palikome juos lauke ir iškart grįžome atgal po medžiais. Visi tylėjo, iškart galėjai pajusti nervingą atmosferą. Atsisėdome ant minkštos žolės ir, norėdami prastumti laiką, kol laukėme, ėmėme kalbėtis įvairiomis temomis - apie mugę, mūsų praeitį, darbą lauke....

Jau artėjo vidurdienis. Nereikėjo ilgai laukti, kol lauke blykstelėjo ir pasirodė vaiduokliška figūra. Mūsų ausis pasiekė kurtinantis riksmas, po kurio merdintis ėmė skrieti virš žemės ieškodamas grobio. Mane sukrėtė stiprus drebulys.

- Leiskite man tęsti, mano brangieji. - Žolininkė atsistojo priešais mus ir ištiesė rankas paimti krepšį ir žiedą. Mes atsitraukėme, o moteris lauko pakraštyje uždegė ugnį. Ji pridėjo sauso miško mulčio, kad paskatintų liepsną.

Tuomet įžvelgėme figūrą, besiskinančią kelią per auksines kviečių varpas, primenančias stebuklingą ežerą. Mano brolis pagal tvarsčiais apvyniotą galvos dalį atpažino vyrą - Wojslawas ėjo link vaiduoklio.

- Tegul jį prakeikia pragaras! - Raslavas prakeikė ir nubėgo į priekį, kol mes su mama spėjome jį sustabdyti. - Eik iš čia, nes ji tave užmuš!

Vyras lauke išsiblaškęs pažvelgė į mano brolį. Deja, jį pastebėjo ir meridianas moteris. Ji pradėjo eiti link jo, ir man pasirodė, kad laikas sustojo. Girdėjau tik savo širdies plakimą, o aš stovėjau tarsi priblokštas ir stebėjau, kaip prie Raslavo artėja vaiduoklis. Tada akies krašteliu pastebėjau skriejantį akmenį.

Žolininkas sėkmingai atkreipė pabaisos dėmesį. Drebančiomis rankomis ji įmetė meduolį ir žiedą į ugnį. Meridianas sustojo, tada pasuko galvą į Wojslavą.

- Man taip baisiai gaila! Atleisk man, prašau! - sušuko jis, bėgdamas prie mirusios mylimosios. Jis puolė ant kelių ir paslėpė veidą rankose, kūną drebino verksmas.

Tuo metu žiedas jau buvo spėjęs įkaisti ir meduoliai apanglėti. Meridianas ėmė tirpti ore, kartu vis labiau panašėdamas į savo žmogiškąjį pavidalą. Jos veidas jau nebebuvo panašus į kaukolę, aptrauktą plona pilka oda, o sveikas, rausvas. Jos plaukai buvo supinti į auksinę pynę, susukti ir prisegti prie galvos, o ant merginos kūno atsirado šviesi lininė suknelė. Tą akimirką, kai ji tapo beveik gyva, ji išnyko.

Iš žemiškų klajonių išlaisvintos mergelės meridianos šeima apkabino vieni kitus, verkdami iš sielvarto, bet ir iš džiaugsmo. Raslavas priėjo prie Vojslovo ir virve surišo jam riešus.

- Ar manai, kad tau pavyks išsisukti nuo bausmės už žmogžudystę? Ašaros negali atitaisyti žalos, kurią padarei nekaltiems žmonėms, - sušnypštė jis ir parodė į ašarojančius, apsikabinusius vyrus. - Pažiūrėkime, ką pasakys teismas, a?

Raslavas, pasinaudojęs fiziniu pranašumu, patraukė vyrą atsistoti. Jis nusivedė jį į miestą.

Mirusiojo šeima efektingai padėkojo žolininkui, į ką šis nusišypsojo ir šiek tiek paraudonavo.

Moteris, paprastai nepastebima, laikoma pavojinga, dabar buvo dėmesio centre. Merginos tėvas pažadėjo atnešti žolininkui gausų užmokestį.

Gyvenimas Torūnėje ir jos apylinkėse grįžo į įprastas vėžes. Po miestą žaibišku greičiu pasklido įvairios sensacijos, tarp jų ir ta, kad Wojślawas buvo nuteistas išvaryti iš miesto ir sumokėti kompensaciją žuvusiosios šeimai. Kas jam nutiko toliau? Nežinia, visi spėlioja, bet niekas šios temos nekelia.

Mergaitės giminaičiai, panaudoję Wojślawo paaukotas lėšas, pastatė paminklą, saugantį jų istoriją nuo užmaršties. Akmenyje išlikęs mirusiojo atvaizdas taip pat buvo įspėjimas. Kiekvienas amoralus poelgis anksčiau ar vėliau atneša pasekmes. Nėra nusikaltimo be bausmės. Aukštesnės jėgos saugo teisingumą ir žemiškosios vertybės neturėtų jo trikdyti.

Paminklas Torunėje stovi ir šiandien. Legendoje, galbūt išgalvotoje, visada yra tiesos grūdas.

Pasaulis kasdien keičiasi, tačiau istorijos, kultūros ir senųjų tikėjimų atmintis turėtų išlaikyti vietą mūsų sąmonėje. Juk niekada nežinome, kada mūsų protėvių sukauptos žinios pravers...

Išversta su DeepL.com (Pro versija)